

הדברים שחושפת השופטת דליה גנות מצדיקים שלוש ועדות בדיקה. לפחות

שופטים שפוסקים בתיקים שהם בכלל לא דנו בהם, פגישות חשאיות עם פוליטיקאים ומטרידנים שמתקדמים לערכאות הגבוהות. בראיון גלוי לב, השופטת בדימוס דליה גנות מספקת מבט נדיר אל אחורי הקלעים של כס השיפוט

איתי רום, צילום: אבישג שאר-ישוב 30.06.2021 23:44

בספטמבר 2016 התקיימה ישיבה נפוצה במיוחד של הוועדה לבחירת שופטים. הדיון התחיל בנעימים: איילת שקד, אז שרת המשפטים ויו"ר הוועדה, הקריאה שיר שכתב שמעון פרס, נשיא המדינה שעתה זה הלך לעולמו. בהמשך אושרו בזריזות כמה מינויים שסוכם עליהם מראש. אלא שאז, במפתיע, הונחה על השולחן דרישת הפוליטיקאים להיפגש עם שופטים שמועמדים לקידום. "עורכי הדין פוגשים את השופטים", אמרה שקד, "זה לא הוגן שחברי הכנסת לא יפגשו אותם".

שופטי העליון נחרדו. "אני חייבת להגן על השופטים מפני פוליטיזציה", אמרה הנשיאה אז מרים נאור, "מבחינתי זה קו אדום". גם חברים אחרים בוועדה התנגדו בתקיפות: "מה יקרה אם נראה כל יום תמונה בעיתון של שופט נכנס לחבר כנסת זה או אחר?"

תמונות כאלה אינן נראות בעיתונים, אך לא מפני שאין מה לצלם. "רשמית המערכת אסרה לפנות לפוליטיקאים, אבל מתקיימים מפגשים איתם", מספרת דליה גנות, עד 2016 שופטת בכירה בבית המשפט המחוזי בתל אביב. גנות יכולה להעיד ממקור ראשון על האפקטיביות של לובינג פוליטי: "כשהייתי סגנית נשיא בית משפט השלום, חשבתי שהייתי שופטת מצוינת וניסיתי הרבה זמן להתמנות למחוזי. לא רציתי ללכת לפוליטיקאים, חשבתי שהכישורים שלי מדברים בעדי. אבל לא הלך לי. נפגשתי עם נשיא העליון אהרן ברק, הוא אמר 'את נהדרת, בוודאי שתתמני' — ולא נבחרתי. הבנתי שאם לא אפנה לפוליטיקאים, לא אקודם. ואז מישהו עשה לי חיבור עם פוליטיקאי".

מי?

"לא אנקוב בשמו. נפגשתי איתו, הוא קרא פסקי דין שלי, התרשם ממני — ובוועדה הבאה מונית".

אם לא היית מעגלת כאן פינה, לא היית מתמנה למחוזי?

"בטח לא באותו שלב. זה מאוד הכעיס אותי. נעלבתי. למה אני צריכה ללכת בדרך עקלקלה כדי להתקדם, כשמגיע לי בדרך המלך? זה נורא מדכדך, נורא פוגע במוטיבציה. המערכת לא נקייה, והמניעים מאחורי המינויים הרבה פעמים פוליטיים ולא ענייניים. מי שקרוב לצלחת מצליח להתמנות".

מה היה במפגש עם אותו פוליטיקאי? הוא בירר מה דעותיך הפוליטיות?

"אני זוכרת שהוא ידע על פסקי דין שכתבתי, ושזה מאוד הפתיע אותי לטובה. במקרה שלי לא הוחלפה מילה על פוליטיקה".

ומה שמעת משופטים אחרים על המפגשים שלהם עם פוליטיקאים?

"במקרים שהיה נודע למערכת שמישהו הלך לפוליטיקאי, היו שיחות ונזיפות וכעסים גדולים מאוד. אף אחד לא מדבר על זה. זה דבר שכל אחד שומר לעצמו, אבל אתה רואה את המינויים, ואתה מבין שיש להם קשר ישיר לזיקה הפוליטית. לב השחיתות הוא שהמינויים מתנהלים במחשכים".

***

אלה לא רק המינויים. ככלל בתי המשפט הם מערכת שאחורי הקלעים שלה נחשפים מעט מאוד, מעט מדי. בזמן כהונתם נאסר על השופטים להתראיין, ורובם המכריע שומרים על שתיקה גם אחרי הפרישה. גנות החליטה לחרוג מהקו המקובל. "כשתבקש תגובות בטח יגידו לך שאני מתוסכלת מזה שלא מינו אותי לנשיאת המחוזי. זה ממש לא העניין. החלטתי לדבר דווקא כי המערכת חשובה לי ואני אוהבת אותה — ואני רוצה שהיא תהיה טובה ונקייה יותר".

אחרי קרוב ל-30 שנה במערכת, לגנות יש לא מעט מה לספר. למשל, על הפעם ההיא שבה דיווחה לשופט מיכאל שפיצר, אז מנהל בתי המשפט, על שופט שהטריד מינית. "יום אחד הגיעה אליי אחת הקלדניות בבית המשפט בבכי. היא סיפרה שהשופט ליטף לה את הרגליים מתחת לדוכן. פניתי למנהל בתי המשפט ודיווחתי על המקרה. הוא אמר לי, 'אני מאוד מודה לך, זה מאוד חשוב, טוב שאמרת לי ואנחנו נטפל בזה'".

ואיך זה טופל?

"לא קרה כלום. לא נעשה עם זה שום דבר, ואותו שופט קודם. זה מייאש. המסקנה היא שאולי בפעם הבאה צריך להדליף דבר כזה לעיתונות".

למה לדעתך לא עשו עם זה כלום?

"לא רוצים ללכלך את השם של מערכת המשפט".

זו הפעם היחידה ששמעת על הטרדות מיניות מצד שופטים?

"לא. היה עוד שופט ששמעתי על הטרדות מיניות שהוא ביצע".

כלפי עובדות או כלפי שופטות?

"כלפי כל מי שעברה לידו. גם הוא קודם".

***

גנות, שחגגה אשתקד 70, התבלטה תמיד כשופטת אמיצה ולא שגרתית. גם אוהביה וגם יריביה מסכימים כי היתה חרוצה מאוד, שלא לומר מכורה לעבודה. במשך השנים עסקה בתיקים מגוונים,

כולל פשע חמור, אולם את מרב המוניטין צברה כשופטת הבכירה בתל אביב בתחום תביעות הפיצויים (נזיקין) — ובייחוד בתיקי רשלנות רפואית. הסגנון הישיר והלא תמיד פוליטיקלי קורקט שלה הציב אותה לא פעם במרכזן של סערות ציבוריות (ראו מסגרת), או בלשונה: "הייתי מומחית בלהיכנס לקו האש".

הסבר לנטייה הזאת אולי אפשר למצוא בביוגרפיה האישית שלה. היא גדלה בנתניה לאב שהיה נהג אוטובוס וכמעט שלא שהה בבית, ולאם עקרת בית, ניצולת אושוויץ שנאבקה כל חייה בשדים משם. "היא ניצלה מהמחנה, אבל למרבה הזוועה נשארה שם מבחינה מנטלית. יש לי אחות אחת, ושתינו היינו חשופות כל ילדותנו ונערותנו להתעללות שלה. זו היתה שגרה, כמה פעמים ביום, על כל דבר. אז אני לא מפונקת".

הילדות הזאת השפיעה עלייך מאוחר יותר כשופטת?

"לא ידעתי להיות סלחנית. אנשים שהופיעו בפניי הרבה פעמים היו מנסים להעצים נזקים או להפריז בצרות שלהם, ואני אמרתי 'צרות כאלה? אני הייתי מסתדרת'. שופט הוא בן אדם, וזה משפיע".

לצה"ל התגייסה בשלהי שנות ה-60, ימי מלחמת ההתשה, ושירתה כאחראית מכ"מ בסיני. בהמשך הוצבה בבור בקריה, ושם הכירה את מרדכי גנון, לימים בעלה. לאחר השחרור למדו שניהם משפטים והחלו לעבוד יחד כעורכי דין. גנות לא חלמה אז על שיפוט, ולא זו בלבד אלא שמהר מאוד היא החליטה לעזוב את העבודה לטובת גידול שלושת ילדיה. "עבדתי עם בעלי תקופה קצרה, ואז ישבתי בבית 12 שנה".

למה?

"ב-1944 הגרמנים אספו את כל יהודי הונגריה בתחנות הרכבת לקראת הנסיעה לאושוויץ. אמא שלי היתה שם עם אחותה, שהיו לה שני ילדים קטנים. כל אחת החזיקה ילד. בזמן שהן עמדו על הרציף, עברו חיילים גרמנים ותלשו את הילדים מזרועותיהן. אמא שלי סיפרה תמיד שהיא עדיין שומעת את זעקות הילדים, שלא נמצאו מעולם. הסיפור הזה כל כך השפיע עליי, שאמרתי לעצמי, 'אני אדאג שבילדים שלי אף אחד לא ייגע'".

ב-1989, כשהילדים גדלו מעט, עקרות הבית הספיקה לה, היא התמודדה בהצלחה במרכז ובעקבותיו מונתה לרשמת בבית משפט השלום בנתניה. כעבור חמש שנים, ב-1994, החלה את דרכה כשופטת, בבית משפט השלום ברחובות. מההדרכה הקצרה שניתנה בזמנו לשופטים החדשים היא איננה זוכרת הרבה, חוץ מסיפור אחד: "הסבירו לנו איך להתנהג, מה מותר לשופט ומה אסור, ואני זוכרת שאמרו לנו שלשופט אסור ללקק גלידה ברחוב, ואסור לאכול פלאפל, שלא תיזל לו הטחינה. וגם — אסור ללכת ברחוב עם מכנסיים קצרים".

והקפדת על הכללים?

"ליקקתי גלידה ברחוב בהנאה גדולה ואכלתי פלאפל בהנאה עוד יותר גדולה. זה היה נורא מגוחך".

היום את צוחקת על זה, אבל אז זה נראה הגיוני?

"אף אחד לא אמר מילה. אתה שופט שרק התמנית, ואתה מתייחס לכל דבר ביראת קודש".

בהדרגה התוודעה גנות לפער שבין הטהרנות התיאורטית ובין המציאות בשטח. היא קודמה לסגניתו של נשיא בית משפט השלום בראשון לציון, יהודה פרגו, ושם גילתה לדבריה שופטים מפוחדים ומאוימים. "הוא עשה לנו טרור ברמות שאי אפשר לתאר. הבהיל את כולם, איים כל הזמן. היתה שם התעמרות קבועה בשופטים. היה שופט שיצא ממנו פעם עם דמעות".

לדברי גנות, מעבר לסוגיית יחסי האנוש, הבעיה היתה שהנשיא נהג להתערב בהחלטותיהם של השופטים, הרבה מעבר למקובל. "הוא היה בודק את הפרוטוקולים של השופטים, שואל למה כתבתם ככה, למה לא כתבתם אחרת'. זה אסור. שופט חייב להיות עצמאי לחלוטין. לא ייתכן שאתן החלטה כזאת או אחרת כי ככה רוצה הנשיא".

כשמופעלים על שופטים לחצים מוגזמים, אומרת גנות, הדבר עלול להשפיע גם על הטיפול שלהם בתיקים. "הנשיא בראשון לציון היה אומר לשופטים, 'תתייחסו לתיקים כמו למכל תפוזים שצריך למלא'. להספיק כמה שיותר פסקי דין. הכמות חשובה מהאיכות. זה היה מחריד".

זה לא נשמע טוב להתייחס לתיקים כמו למכל תפוזים, אבל הרי יש חשיבות לכך ששופטים יעבדו מהר יותר ולא ייגרם עינוי דין.

"יש הבדל בין להמריץ שופטים להספיק, לבין לעשות את זה בדרך כזאת".

המצב בראשון לציון היה קיצוני, אולם הבעיה איננה שם בלבד. ככלל, היא אומרת, "מספר התיקים שאתה שומע ומספר פסקי הדין שאתה נותן — אלה הדברים המכריעים בהתייחסות המערכתית אליך כשופט. הכי חשוב שתשמע הרבה תיקים ושיתן פסקי דין בזמן".

ולמה זה גורם?

"יש שופטי שלום שרוצים להתקדם, והם אנשים איכותיים שרצו שפסקי הדין שלהם יהיו הרבה יותר איכותיים, אבל הלחץ הבלתי נפסק להספיק עוד ועוד תיקים, לכתוב עוד פסקי דין, גורם להם להתפשר".

מה זה אומר להתפשר?

"להעמיק פחות בתיק".

אדם שמגיע לבית המשפט יכול להיות שקט שהשופט יקרא את החומר ויבחן אותו כראוי?

"אני לא יודעת אם השופט לא יסתכל בכלל על החומר, אבל יש מצבים שאולי הוא רק ירפרף עליו".

היו גם מצבים שבהם שופטים פשוט הפסיקו לטפל בתיקים. "כשבית המשפט בבת ים נסגר קיבלנו ממנו תיקים. הלכתי עם עוזרים משפטיים לבדוק מה קורה שם, ומצאתי תיקים בני 20 שנה שוכבים בארונות. אף שופט לא דן בהם. מטורף. זימנתי את הצדדים בתיקים האלה, וזה היה נורא מצחיק".

אנשים לא זכרו על מה הם רבים, אמרו לי, 'אני כבר לא זוכר על מה תבעתי'. בתוך חודש סגרתי מאות תיקים, לא כי אני כזה גאון אלא כי אנשים אמרו, 'יאללה, נגמור את זה, מה שתציעי ניקח'."

***

בתוצאות האבסורדיות של העומס נתקלה גנות לא רק בבתי משפט בפריפריה, אלא גם בבית המשפט המחוזי בתל אביב, שאליו קודמה ב-2007. "יום אחד", היא משחזרת, "קיבלתי לטיפול תיק של שופט אחר, והתבקשתי לכתוב בו פסק דין".

למה? איפה היה השופט שניהל את התיק?

"הוא עבד בבית המשפט, אבל היו לו המון פיגורים. כששאלתי שופטים אחרים מה זה הדבר הזה, התברר שנמצאו הרבה תיקים עם עיכובים משמעותיים, וחילקו אותם בין כל השופטים במחוזי".

זה הגיוני?

"זה מאוד לא תקין. כששופט מנהל תיק שיש בו מחלוקת עובדתית, הוא צריך להתרשם מהעדים, להתרשם מבעלי הדין. ההתרשמות האישית מאוד חשובה, אתה לא יכול לפסוק בלעדיה. פה קיבלתי פרוטוקול וסיכומים, בלי אפשרות לדעת על מי מהדוברים אני יכולה לסמוך ועל מי לא".

השופטים מצדם יישרו קו עם הנשיאות וכתבו פסקי דין במקום הקולגות שלהם שניהלו את התיקים. "היה הרבה כעס. שופטים אמרו שיוצא שמי שעצלן לוקחים ממנו את התיקים, ומי שחרוץ מקבל עוד".

כלומר המחאה לא היתה על עיוות הצדק בכך ששופט פוסק בתיק שהוא לא דן בו.

"נכון. השופטים מחו על כך שזה מפיל עליהם עוד עבודה. אף שופט לא דיבר על הסוגיה העקרונית, וגם אני לא מחיתי".

למה?

"הייתי חדשה בבית המשפט. אמרתי לעצמי שאני לא אשקיע עכשיו אנרגיה בלריב עם כל העולם. אני לא אשת ריב ומדון, וגם אם אני לא אוהבת משהו, אני אעשה את זה כי נאמר לי לעשות. אני זוכרת שאמרתי לשופטת שישבה איתי בלשכה שאני לא מבינה את הסיפור הזה, ושזה לא נכון לעשות דברים כאלה מבחינת הדין — אבל זה היה דיבור בינינו ובזה זה נגמר".

היית אומרת שבקרב השופטים היתה תרבות של שתיקה?

"היתה תרבות של שתיקה".

***

גנות מספרת על מקרה שבו קיבלה עליה לכתוב פסק דין בתיק שנמסר לטיפול של קולגה שלה — ואחר כך אותה שופטת רק חתמה על פסק הדין, בלי להבין אותו ובלי להכיר את התיק.

"היא היתה מאז ומתמיד שופטת פלילית, והיא התבקשה לתת פסק דין בתיק מיסוי. תיקי מיסוי מאוד מורכבים, וזה היה תיק רציני, חבל על הזמן. אני עסקתי קצת בהתחלה בתיקי מיסוי, אז אמרתי 'תני לי, אני אכתוב את פסק הדין בתיק שלך'. כשסיימתי ביקשתי ממנה לקרוא לפני שהיא חותמת, כי שיניתי שם הלכה משפטית. היא התחילה לקרוא ואז אמרה שהיא לא מבינה בזה שום דבר והיא סומכת עליי, וחתמה. רצה הגורל וערערו על פסק הדין הזה לעליון, והעליון אישר את שינוי ההלכה".

לדברי גנות, עומס התיקים הוא אחת הסיבות שבגללן לא נוצרות הרבה חברויות בבית המשפט. "פעם בשבוע יש התכנסות אצל הנשיא — מקבלים כיבוד, מדברים, שותים, אוכלים. קשקוש. היו שופטים שחוץ מזה היו נפגשים עוד פעם בשבוע בלשכות ושותים קפה, מפטטים חצי שעה".

מתייעצים על החלטות?

יש כאלה שמתייעצים על החלטות, יש כאלה שלא".

שאלת החברות והקולגיאיות בין השופטים הוצפה בפרשה שחוללה סערה בקרב שופטי המחוזי בתל אביב. זה היה כשנציב התלונות על השופטים קבע כי ורדה אלשיך, סגנית נשיאת בית המשפט ואחת השופטות הבולטות בישראל, הכניסה שלא כדין שינויים בפרוטוקול של דיון. גנות נחרדה ("פרוטוקול הוא הדבר החשוב ביותר במשפט, זה ברמה של עבירה פלילית"), אך נשיא בית המשפט העליון אז, אשר גרוניס, התרגש הרבה פחות, והתנגד אפילו להעמדתה לדין משמעתי. את המקרה סיכם הנשיא בהודעה לקונית: "הבהרתי לכבוד השופטת אלשיך כי אני רואה בחומרה את שאירע, והזהרתי מפני הישנות מקרים דומים בעתיד".

גם כמה מהקולגות בבית המשפט המחוזי, מספרת גנות, לא בדיוק התנערו ממעשיה של סגנית הנשיאה. "השופט איתן אורנשטיין ניסח מכתב תמיכה בה והעביר אותו בין כל השופטים. זה מאוד הפתיע אותי, כי היא עשתה דבר אסור לחלוטין. סירבתי לחתום, ואז אורנשטיין אמר לי, 'איזו מין חברה את?' אמרתי לו שחברות לחוד ומעשים כאלה לחוד. אני אעזור לה בכל מה שאני יכולה, אבל לא אביע תמיכה במה שהיא עשתה".

הסירוב לתמוך בה היה לקיחת סיכון מבחינתך?

"כן. היא היתה שופטת עם המון כוח, והדיבור היה שאורנשטיין יתמנה כנשיא בית המשפט".

***

ב-2016 הדיבור היה למציאות, כשאורנשטיין נבחר לנשיא לאכזבתה של גנות, שהתמודדה מולו. בינואר אשתקד נחשפה התכתבות מאותם ימים בין אורנשטיין ובין אפי נוח, אז יו"ר לשכת עורכי הדין, וזו העלתה סימני שאלה גדולים סביב המינוי.

"השבוע אני אצל ועדת האיתור", כתב נוח, והשופט הבכיר השיב: "תשמור עליי... סומך עליך". נוח בתגובה הבטיח כי יילחם למענו, אך הזכיר לאורנשטיין שכנשיא יהיה עליו לקיים "התחייבות" כלשהי "לטובת ציבור הנזיקיסטים" (עורכי הדין העוסקים בתביעות נזיקין, שנוה הוא אחד הבולטים שבהם). תגובת השופט: סמיילי קורץ.

בהנהלת בתי המשפט מסרו אז בשם הנשיא אורנשטיין כי "לקראת גיבוש עמדת הלשכה לעניין המועמד המומלץ על ידה לנשיאות, קיים נוח שיחות עם המועמדים השונים". לפי גנות, זו היתה תגובה שקרית. "זו לא האמת. אפי לא נפגש איתי ולא דיבר איתי, וממה שאני יודעת גם לא עם האחרים. אולי הוא נפגש עם אורנשטיין".

בהמשך התגובה נטען שה"התחייבות" המסתורית שהזכיר נוח היתה בסך הכל הבטחה לשפר את התמקצעות שופטי המחוזי בתחום הנזיקין, על רקע ריבוי תלונות על התנהלותם. גנות, שהיתה השופטת הבכירה בתחום, התפוצצה מכעס וכתבה לאורנשטיין: "היחיד שהיו לו תלונות היה אפי נוח, שניסה לנצל את מעמדו בגסות רוח ובבוטות... מעולם לא הערתי את אפי בשל התנהלותו העקומה, מעולם לא נמנית על מלחכי הפנכה שנהו אחריו ובעיקר בזתי לו. האם זה האיש שלמענו היית מוכן להוציא לתקשורת הודעה מסולפת שאיננה אמת?"

"איתן אדם ראוי והוא היה נשיא טוב", אומרת כעת גנות, "אבל הדרך שבה אני נחסמתי והוא השתחל לתפקיד מאוד לא תקינה. ככה לא ממנים נשיא. אפי נוח רצה את הראש שלי. יושב אדם כזה, מושך בחוטים, ועל פיו יישק דבר. זו השחיתות בהתגלמותה. לא מונית כי הייתי מאוד מסוכסכת איתו".

ואורנשטיין מונה כי הוא היה במצב הפוך, ביחסים חבריים עם אפי?

"נכון, זו המסקנה".

איילת שקד בחרה בו אחרי המלצה של ועדת איתור בראשות שופט העליון יצחק עמית. אפי נוח קבע ליצחק עמית מה להחליט?

"לא, אבל שופט העליון כפופים לנשיאה, ולנשיאה יש דיבור עם השרה. אני חושבת שמלכתחילה ההחלטה היא בידי השרה והנשיאה. ועדת האיתור היא סוג של קישוט".

הסכסוך בין גנות לנוח מדגים היטב את ניגוד העניינים המובנה בשיטת המינויים: מצד אחד שופטת שחושקת בקידום, ומצד שני יו"ר הלשכה שבכוחו לחרוץ את גורלה בעודו מייצג מולה לקוחות. "אפי הופיע אצלי הרבה באולם. קודם כל, באופן עקרוני הוא היה מאחר. הוא גם אף פעם לא הגיש כתבי טענות בזמן. הוא היה מרשה לעצמו, בגלל כוחו הפוליטי. זה מאוד הכעיס אותי והערתי לו אינספור פעמים. הוא היה מגיע עם עיתונאי ועם צלם, פמליה. אמרתי לו 'אדוני, אולם המשפט זה לא קרקס, בבקשה שהצלם ייצא'. אז הוא ענה 'גברתי, הבאתי אותו בשביל לצלם את גברתי'. אמרתי לו שאני מעריכה את זה אבל מוותרת, והוא לא אהב את זה. אף שופט לא העז לדבר אליו ככה".

למה?

"פחדו ממנו. שופט שלום בטוח פחדו ממנו, כי כולם ידעו: אם הוא לא ימליץ על מישהו — הוא לא יתמנה. הייתי שומעת על מקרים ששופט התרגז על מישהו מהמשרד שלו, ואז היה מגיע אפי ודופק על השולחן".

לדברי גנות, "השיא היה כשיום אחד הוא טען בפניי בתיק, והטלפון שלו צלצל. הוא אמר 'רק רגע גברתי', וענה לטלפון. לסתי נשמטה. נדהמתי, לא האמנתי. הוא סיים את השיחה ואז שאלתי אותו אם זה מה שאדוני יו"ר הלשכה מלמד את הדור הצעיר. הוא ענה שדווקא בגלל שהוא יו"ר הלשכה יש לו

הרבה מאוד דברים לעשות, אז אמרתי לו שאולי הוא לא צריך להופיע באולמות. הוא התרגז ברמות שלא ייאמנו. הוא היה מאוד נסער שהעזתי להגיד את זה".

גנות סיפרה אז על הדיאלוג הזה לידיד, גם הוא שופט בכיר. "הוא אמר לי 'זהו, את גמרת. לא תתמני יותר לכלום'. אמרתי לו 'אל תגזים, הצחקת אותי עכשיו'". בדיעבד, היא סבורה שהצדק היה איתו. "מאותו רגע שאמרתי לאפי נוח את האמת בפנים באולם, לא הייתי קיימת יותר, זהו".

גנות משוכנעת כי הליך בחירת נשיא המחוזי היה נגוע בשיקולים זרים, גם לאור מידע שהגיע אליה על שיחות שהתקיימו באותם ימים בין נוח לאיילת שקד. נוח אמר אז לשרה כי אסור לקדם את גנות לנשיאה, וכינה אותה אפס. "גם אפי לא חשב שאני שופטת אפס, תאמין לי. זה מראה שהמלצתו לשרה לא עניינית". באותו הזמן, כדי לשכנע את שקד לתמוך באורנשטיין, הסביר לה נוח כי אין ממש בשמועות שמדובר — רחמנא ליצלן — בשמאלן.

***

בנובמבר 2017 סיפקו מצלמות התוכנית "עובדה" ראיות יוצאות דופן לעוצמתו של נוח, כשתיעדו שורת שופטים מחזרים אחריו בכנס הלשכה באילת באופן מביך למדי. "זה לא הפתיע אותי", אומרת גנות, "לא בעצם האמירות ולא בפרסונות המעורבות". גם היא נהגה לבוא לכנסים הללו ולתת הרצאות. "שופטים מאוד אוהבים להתגאות בכך שמזמינים אותם להרצות באירועים האלה. באותה מידה, הלשכה רוצה להתהדר בהרצאות של שופטים. יד רוחצת יד".

מה שופטים עושים כדי לקבל הזמנה להרצאות?

"יש שופטים שהלשכה רוצה אותם כי הם מקצוענים. אני ידעתי בכל כנס שאקבל טלפון, וקיבלתי. אבל יש שופטים שממש מתחננים לזה. מתחנפים לראש הלשכה".

מה יוצא להם מזה?

"כבוד".

עם כל הכבוד להרצאות, לא הן הסיבה העיקרית שמזרימה לאילת את צמרת עולם המשפט. "זה המון מינגלינג. לא אהבתי את הכנסים האלה כי מעולם לא אהבתי לחזר על הפתחים. אנשים התחנפו לאנשים, ניסו להשיג הישגים. זה רע מאוד אם כדי להתקדם אני צריכה לבוא לשם ולהתלקק עם כל מיני אנשים".

לפי גנות, חנופה לראש הלשכה איננה הדבר הבעייתי היחיד בסיפור הזה. הרצון בקידום, לדבריה, לעתים גורם לשופטים אפילו לשנות את פסיקותיהם. "קח דוגמה: יש עכשיו מכה של גנות שמתעללות בילדים. בעיני הענישה על זה צריכה להיות בעננים, אבל העונשים מאוד מתונים, לא בעננים בכלל. אחת הסיבות היא שהשופטים חושבים שבעליון יורידו את העונש ממילא".

שופטים חושבים שצריך עונש חמור אבל פוסקים עונש קל יותר?

"כן, כי אולי יום אחד הם ירצו להתקדם, ולכן הם רוצים שיראו שהפסיקה שלהם יישרה קו עם העליון. הם אומרים 'נכון, מגיע לו ככה וככה, אבל בעליון יורידו את זה, אז אני מראש אתן עונש יותר נמוך'".

יש פסק דין שאת מתחרטת עליו?

"דנתי בזמנו בתיק של מהומות קשות מאוד בשטחים, שבמהלכן אדם נורה מקליע גומי בעינו ולא היה ברור מי ירה את הקליע הזה — כוחות מג"ב או המתפרעים עצמם. העברתי את התיק לבדיקה של פרופ' יהודה היס (לשעבר ראש המכון הלאומי לרפואה משפטית — א"ר). הוא ניתח את כיוון הכדור, מאיפה הוא בא והזווית שהוא נכנס, והגיע למסקנה חד-משמעית שהכדור נורה מקרב המתפרעים, אז דחיתי את התביעה. לימים יצאו הסיפורים על בעיות בחוות הדעת של היס, ושאלתי את עצמי אם הפסיקה ההיא היתה נכונה".

מחשבות שניות התעוררו אצל גנות גם בעקבות אחד מפסקי הדין הבולטים שנתנה, שבמסגרתו חייבה את המדינה לפצות צעיר ששהה חודשים במעצר בגין אונס, בגלל שקרים בוטים של חוקרי המשטרה. המקרה גרם לה להרהר במקרים אחרים שבהם הורתה על מעצר חשודים בהתבסס על מזכרים סודיים שקיבלה מהמשטרה.

"המזכרים האלה היו בעיני דברי אלוהים חיים. מעולם לא פקפקתי באמיתות האמור במזכרים האלה. בדיעבד זו היתה טעות איומה. הלכתי אחורנית וראיתי בכל מיני תיקים כל מיני אמירות של המשטרה במזכרים, ובדיעבד הבנתי שבהרבה יותר ממקרה אחד הם היו לא מדויקים עד שקריים. ואתה מסתמך עליהם בעיניים עצומות. אני חושבת לעצמי, לכמה אנשים עשיתי עוול בגלל שקיבלתי את המזכרים האלה כמות שהם".

ואיפה הפרקליטות בסיפור הזה?

"אני לא חושבת שהפרקליטות נתנה יד למה שהשוטרים עשו, אבל היא כשלה בפיקוח, היתה רשלנות".

ננקטו צעדים בפרקליטות נגד האחראים?

"הפרקליטה שטיפלה בתיק מונתה אחר כך לשופטת".

ביקורת חריפה עוד יותר על הפרקליטות מתחה גנות בתביעה שהגיש נגד המדינה דורון זהבי, שנודע כ"קפטן ג'ורג". זהבי, אחד מחוקריו של מוסטפא דיראני, טען שהמדינה מסתירה קלטת שמפריכה את טענת המחבל כי הוא אנס אותו, והאשים במחדל את שי ניצן. המדינה הכחישה קיום ראיות נוספות בתצהיר לבג"ץ, אולם התברר שהיו גם היו: ב-2011 נחשפה בתוכנית "עובדה" קלטת שתיעדה את חקירתו של דיראני, וממנה התברר כי מי שחקר את המחבל בעת שהיה עירום הוא מפקד היחידה. התצהיר שהגישה המדינה לבג"ץ, פסקה גנות בעקבות זאת, "לא כלל הצהרת אמת במקרה הטוב, ובמקרה הפחות טוב הוא כלל הצהרה כוזבת, עובדה שהינה חמורה להפליא".

נעשה עם זה משהו? סנקציות נגד האחראים?

"לא שאני יודעת. זה שיא השיאים. תשמע, פרקליט מגיש תצהיר לבית המשפט העליון, הידיים רועדות לו. הוא אמור לוודא אלף פעם שמה שהוא כותב זה אמת. והתברר שלא. אז חשבתי שאמות הספים ירעדו. חשבתי שימנו ועדת בדיקה ושיעשו בדק בית בפרקליטות. אבל זה עבר. זה מחריד. תשמע, אני נורא עצובה על מה שקורה".

מדוברות הנהלת בתי המשפט נמסר בתגובה: "הטענות בראיון נוגעות לתקופה שנפרסת על שנים ארוכות ונראה שהן באות על רקע אישי ולא ענייני. ועדות האיתור של בתי המשפט פועלות במקצועיות וכך פעלה ועדת האיתור במקרה זה. לפי החוק מינוי נשיא נעשה על ידי שר המשפטים בהסכמת נשיאת בית המשפט העליון, ועדת האיתור היא גורם ממליץ להם".

תגובת השופט יהודה פרגו שנמסרה על ידי הדוברות: "אין בכוונתי להתעמת בעיתונות עם האומרת ועם המניעים האישיים העומדים מאחורי דבריה, שאינם תואמים את המציאות. ההתנהלות המוצלחת של שבעה בתי משפט השלום ושני בתי משפט לעניינים מקומיים במחוז המרכז בתקופת כהונתי כנשיא מדברת בעד עצמה".

תגובת השופט מיכאל שפיצר שנמסרה על ידי הדוברות: "השופט שפיצר, בכהונתו כמנהל בתי המשפט, טיפל באופן ענייני בכל תלונה. לא זכור לו המקרה המתואר, וככל שיימסרו פרטים נוספים נוכל להידרש לדברים לגופם. יש להצר על כך שהשופט נצרה בלבה את הסיפור במשך שנים עד לראיון".

השופט אורנשטיין מסר כי אינו מעוניין להגיב, שכן לדבריו מדובר ב"עניינים ישנים שנדושו רבות גם בתקשורת, ניתנה להם התייחסות מפורטת, הם מוצו עד תוכם, אינם רלוונטיים ועוד".

אפי נוה מסר בתגובה: "הטענות חסרות בסיס. לא זכור לי עימות או יריבות אישית עם השופטת גנות. כל הגורמים הרלוונטיים בלשכה תמכו במועמדות אורנשטיין כנשיא המחוזי, כיוון שסברנו שהוא המתאים והראוי ביותר. ועדת האיתור עצמה המליצה על שני מועמדים אחרים. מי שהחליטו על המינוי הן שרת המשפטים ונשיאת בית המשפט העליון".

הוויכוח על ניגודי העניינים | "החלטה של ברק לפסול אותי היתה מגוחכת"

באחת הפעמים שבהן דנה גנות בתביעה נגד כלל ביטוח, דרש התובע את פסילתה בטענה שבעלה מייצג את החברה בתיקים אחרים. גנות סירבה, אך כשהסוגיה הגיעה לפתחו של נשיא העליון דאז, אהרן ברק, הוא קיבל את הטענה בנימוק ש"שופט הנחזה כמי שנגוע במשוא פנים עלול להכתיים את כלל המערכת".

לדברי גנות, "זו היתה החלטה כל כך מגוחכת, שחשבתי שאולי אחד העוזרים המשפטיים כתב את זה וברק לא קרא בכלל וחתם. כל חברות הביטוח מיוצגות על ידי המון עורכי דין. בעלי אחד מהם. להגיד שדעתי מוטה בגלל זה, זה הזוי".

אבל יש לך אינטרס שכלל תיתן הרבה תיקים לבעלך כי זה מעשיר אתכם, ואם תפסקי נגדם אולי לא ייתנו לך תיקים.

"כן, אבל זה לא עובד ככה. בעלי קיבל תיקים בזכות עצמו".

אני מניח שלא קל לקבל פסיקה כזאת מאהרן ברק.

"זה לא הלחיץ אותי, זה עורר גיחוך. מה גם שיש כל כך הרבה ניגודי אינטרסים בבית המשפט העליון, שהצחיק אותי שהוא כתב דבר כזה".

זה מוסר כפול?

"בוודאי".

בהמשך, אגב, הפכה דורית ביניש את החלטת ברק ואישרה לגנות לדון בתיקים של כלל. אגב, ביקורת דומה על ניגוד עניינים נמתחה באחרונה גם על נשיאת העליון הנוכחית, אסתר חיות — שגם בעלה ייצג כעורך־דין את כלל.

במקרה אחר ספגה גנות ביקורת מנציב התלונות על שופטים, לאחר שכתבה כי "הנתבע, כמו רופאים רבים, יהיר ומתנשא". ארגון רופאי המדינה דרש בתגובה לאסור עליה לדון בתיקי רשלנות רפואית.

הנציב כתב שזו אמירה "מיותרת ופוגענית". את מתחרטת?

"לא. זה לא פוליטיקלי קורקט, וכנראה שלא הייתי צריכה להגיד את זה, אבל זו האמת. אני אוהבת להגיד את האמת".

מוסד הנציבות — שווה משהו?

"לא. אולי הוא שווה אצל שופטי שלום, כי יכול להיות שהערה או נזיפה מהנציב תפריע אחר כך לשופט להתקדם, אבל זה תלוי בכמה השופט מקושר".

אם השופט מקושר, גם החלטה חריפה לא תתקע אותו?

"זה ממש לא מה שיתקע אותו".

הפסיקה והמחאה | כיצד הפכה גנות לאויבת של Me Too?

זהבה גלאון האשימה אותה ב"קהות חושים ואטימות", עו"ד רוני אלוני-סדובניק פרסמה מאמר נגדה בכותרת "כבוד השופטת, כבוד הזונה", ועשרות מפגינות התקהלו מחוץ לביתה כשבידיהן שלטים כגון "ריאליטי חדש בערוץ 2: דליה והסרסורים" (גנות: "הן גם מילאו לי את תא הדואר בטמפונים משומשים. זה היה הזוי").

בהחלטה שעוררה את הזעם האדיר הזה, הורתה גנות לשחרר בערבות כמה נאשמים בסחר בנשים — ומשפט אחד שהופיע בה הצית את עיקר האש: "מהעדויות עולה כי הן המשיבים (הנאשמים) והן המתלוננות התייחסו לעבודת המתלוננות בזנות כמקום עבודה רגיל ונורמטיבי... ומשכך, אך טבעי הוא כי מעסיקיהן... כעסו עליהן כשלא יכלו או לא רצו לעבוד, הן בשל היותן במחזור חודשי או בשל אי־רצונן לעבוד מסיבותיהן הן".

בפרסומים בתקשורת נשמטו המילים הראשונות ("מהעדויות עולה") ובכך, טוענת גנות, נגרם לה עוול — זה לא שהיא עצמה סבורה שטבעי לכעוס על אישה בזנות שמסרבת לעבוד במחזור, היא רק

ציטטה את הסרסורים. גנות דיברה אז עם נשיאת העליון דורית ביניש, וביקשה שהמערכת תצא להגנתה. "הנשיאה אמרה לי שתפנה לתקשורת, תדרוש הבהרה, אבל לא קרה דבר".

בתור השופטת הבולטת בתחום תביעות הנזיקין, דנה גנות בתביעות רבות של קורבנות תקיפה מינית. באחד התיקים חייבה בפיצויים דווקא נשים שטענו שנאנסו, וקבעה ששיקרו. לגבי אחת מהן כתבה שהיא "התאכזבה מכך ש'חדר וגמר מהר'... התגובה הטבעית של אישה בגירה אשר נאנסת היא להגיש תלונה במשטרה". בארגוני הסיוע טענו שקביעותיה "מחזירות אותנו עשרות שנים אחורה".

"המתלוננות בתיק הזה תיארו אונסים מאוד אלימים, תיאורים מחרידים", אומרת גנות. "זה מסוג האונס שאישה הולכת למשטרה. זה לא שהדעה שלי מיושנת. אני יודעת שלא תמיד הולכים, ואני יודעת שלפעמים הולכים אחרי יומיים או אחרי שנה. אבל פה הן החזיקו את זה שנים".

ראינו בקמפיין Me Too עדויות על מעשים מלפני 30 שנה.

"אבל הן לא הגישו תביעה. הנשים האלה תבעו וביקשו כסף".

כתבת גם כי "תיאור עקבי של התרחשות האונס הוא קריטי להוכחת התביעה" — אבל הפסיקה המקובלת כיום היא שטבעי שיהיו סתירות בעדות של נאנסת.

"הסתירות כאן היו אימות ונוראות. איפה זה התרחש, מתי — כל פעם היה סיפור אחר. ולא היה מצב שהן אמרו 'אני לא זוכרת'. הן אמרו 'בוודאות מוחלטת זה היה ככה', רק שבכל מקום זה היה אחרת".

במקרה הזה, אכן ספק רב אם המתלוננות היו ראויות לאמון. כשפורסמו הפרטים המלאים התברר שהן שכרו יחצן, מוטי מורל, שהכין עבורן קמפיין השחרה נגד הנתבע בשם "תוכנית הנאנסות". בית המשפט העליון ביקר כמה מקביעותיה של גנות, אולם קיבל את מסקנתה שנרקמה כאן עלילה.

"אני מכבדת את ארגוני הנשים, אבל לפעמים הם מנצלים את מעמדם ועושים דברים שמזיקים לנשים. על כל תיק הם מתנפלים כאילו מי יודע מה. פה נתפר תיק. קבוצת אנשים מתארגנת להרוס למישהו את החיים. זה לא שחלילה לבי קהה בנאנסות".

הגישה הרווחת בשנים האחרונות היא שקודם כל צריך לתת אמון במתלוננות.

"צריך לבדוק כל תלונה ולנסות לאמת או לשלול אותה. אם אני אומרת שגנבו לי משהו מהבית, אתה לא תגיד 'הגישה היא להאמין לך'. למה בעבירות מין כן?"